

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XXVIII. Caput 42. de Electionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

circà hæc obiter ejus responſionem attingemus, ad quam præparat aliquot obſervationibus, quæ in ſumma offendunt, in concuſſu Beneficium digniori deberi, & ſi concurrenti minus digno datum fit, digniorem ab Epifcopi judicio provocare poſſe, appellationem verò non eſſe receptibilem, niſi in caſu gravaminis.

Poſt hæc obſervationes reſpondet, magnum Pœnitentiarium Proviſiones vitioſas Curarum rehabilitare poſſe, ſicut Proviſiones aliorum Beneficiorum, quoniam hic habet poteſtatem revalidandi in foro interiori Titulos Beneficiorum: aliundè poteſtas diſpenſandi valida eſt, & in rebus favorabilibus Curæ comprehenduntur ſub verbo *Beneficii*, quod probat aliquot exemplis.

Ad dubium 2. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium non poſſe revalidare Proviſiones Curarum datarum ad concuſſum, ſi vitium aliundè veniat, quàm à Cenſuris Proviſi, aut ab Exercitio Ordinum in iisdem Cenſuris, niſi diſpenſationi inferat clauſulam ſuprà memoratam; quia Bullæ, quæ ipſi dant facultatem revalidandi in caſu concuſſus, eam limitant ad hæc duas circumſtantias, & diſpenſatio, quæ datur in præjudicium tertii, odioſa eſt. Præterea, conſtat, Pontificem nunquam derogare Regula *de non tollendo jure alteri quaſito*, ſine clauſula expreſſa. Expoſtando hæc Regulam ſignificat, eandem eſſe conditionem Pontificis in rebus ſpiritualibus ac Principis in in rebus temporalibus, quoniam ille ſupremus eſt Arbiter rerum ſpiritualium, ſicut hic temporalium, quod expoſtatione indiget. Principia ad id neceſſaria ſubmiſtravimus, agendo de poteſtate Pontificis. Poſt hæc, ſibi quatuor obſectiones proponit, quas omitemus, quia non eſt hic locus argumentum hoc altiùs penetrandi. Ad 3. reſpondet, Magnum Pœnitentiarium revalidare poſſe Proviſiones vitioſas datas in concuſſu, inferat in diſpenſatione clauſula prædicta. Ratio eſt, quòd ejus poteſtas ſit favorabilis; itaque favor hic extenditur ad caſus, in quibus illa exercetur, ſalvo tertii præjudicio. Porrò, per clauſulam præſatam, hoc præjudicium tollitur & ceſſare debet, per ſatiſfactionem, aut pactum cum perſonâ læſâ, ante executionem diſpenſationis, quod neceſſarium non eſt ad abolitionem, quæ poteſt dari ſub conditione hujus ſatiſfactionis aut Concordati. Inſinuat, obligationem ſatiſfaciendi omninò extingui per mortem læſarum perſonarum, aut per eorum Profeſſionem Religioſam, aut per acquisitionem alterius Beneficii incompatibilis, quod adepti ſunt; quod verum non eſt, niſi reſpectu ceſſionis Beneficii fraudulenter in concuſſu impetrati, non verò ratione reparationis damni, debita pro tempore, quo Uſurpator ad eorum præjudicium poſſedit, ſcilicet à proviſione ſua vitioſâ uſque ad extenſum quo ceſſavit hoc præjudicium ratione recuperationis Beneficii injuſtè ablatis; nam ſi anni aliquot elapſi ſunt, grave fit illud damnum, & hæredibus eorum reparatio debita videtur.

Ad 4. reſpondet, ad Pœnitentiarium pertinere definitionem modi faciendæ ſatiſfactionis, juxta circumſtantias expoſitas, aut illam Confefſarii prudentiæ committendam. Reverà ſatiſfactionem hæc difficilem videri, ſive propter periculum diffamandi Rei, per manifeſtationem delicti, ſive ob incertitudinem perſonarum, quibus illa fieri debet; ſed tamen impoſſibile non eſſe, quod probare nititur. Verùm ejus ſermo confirmat id, quod priùs dixerat de difficultate ſatiſfaciendi ſine diffamatione Rei; nam ibi delictum eſt, quod ſatiſfaciando vix regi poteſt, fraus ſcilicet perpetrata, ſe ad concuſſum præſentando cum Irregularitate, quæ ab illo in conſpectu Dei excludebat. Et quidem ſatiſfactionis præcipua pars non fit, niſi reſtituendo Beneficium ei, cui illud debebatur, & qui illud confeſſus eſſet, niſi hæc fraus obſtituiſſet. Porrò difficillimum eſt hæc reſtitutionem

facere, ità, ut Reus non detegat ſe aliquo impedimento ſecreto laboraviſſe, quo effieciatur incapax Beneficii impetrati.

Perſpecta hæc difficultate cogimur obſervare, quòd ad eam præveniendam oporteret, ut liceret Epifcopo diſpenſare ab omni Irregularitate occultâ, undecumque naſcatur, non ſolum in caſu concuſſus, ſed etiam in alio quolibet, in quo occurrere poteſt: hæc viâ difficultati obviam iri poſſet.

Autor contendit, nefas non eſſe obligare ad manifeſtationem irregularitatis provenientis ex officio occulto, itaque negligit diffamationem ortam ex manifeſtatione defectus natalium provenientis ex adultério, inceſtu, aut ſacrilegio, quod contrarium eſt ipſius doctrinæ in *Cap. 9. de Pœnit.* metum ſcilicet infamiae diſpenſare à reſtitutione, quam ſolidè probat.

CAPUT XXVIII.

Caput 42. de Electionibus.

Concilium *Lateranense IV.* præſcribit hæc Electionis formam, & ſtatuit eam fieri, aut per ſcrutinium, aut per compromiſſum, aut per quaſi inspirationem, cum *Cap. 6. Sess. XXV. de Regular.* jubeat, ut Superiores Regulares, quorum Superioritas certo tempore circumſcribitur, eligantur calculis ſecretis: inde ſumit FAGNANUS occasionem quaerendi, an *Caput* hoc derogat huic Textui, quoad formam Electionis? & reſpondet, derogare; quoniam calculus ſecretus celat nomina eorum, qui Electo vota ſua dederunt; tres autem formæ à Concilio *Lateranensi* præſcriptæ aperiunt hæc nomina, & quidem ſcrutinium bis, i. ea detegendo Scrutatoribus, 2. per publicationem votorum, quæ in collatione eorum mutua fieri debet. Electio per compromiſſum vulgò fit vivâ voce: & quaſi inspiratio eſt conſenſus omnium Electorum in quamdam perſonam. His rationibus Autor adjicit Declarationes Congregationis, quæ diſertè definiunt, eos à formâ à Concilio præſcriptâ recedere, qui Electionem ſcrutinio, vel compromiſſo vel quaſi inspiratione peragunt: quoniam hæc formæ cum formâ Concilii ſunt incompatibiles.

CAPUT XXIX.

Caput 18. de Prescriptionibus.

INNOCENTIUS III. hæc conſervat Abbatem in Jurisdictione Epifcopali in certis locis, quoad capita, quæ præſcripſerat, & conſervat Epifcopo Jurisdictionem quoad cætera. FAGNANUS affinitatem videns inter illud *Caput*, & *cap. II. Sess. XXV. de Regular.* hoc exponit, eoque utitur, ad definiendum, Abbates, qui Jurisdictionem ſpiritualem & temporalem habent in Plebanum & Parochianos locorum quorundam, immunes eſſe ab Epifcopi Jurisdictione quoad animarum curam, ratione viſitationis, correctionis & approbationis Vicariorum, poſito quòd Jurisdictionem ſuam ſtabiliant, aut privilegio ſufficienti, aut præſcriptione legitimâ, exhibendo privilegium in bonâ ac debita formâ, & probando poſſeſſionem quietam quadraginta annorum ſpatio. In hæc deciſione obſervandum monet, quòd, quando Abbates vindicant Jurisdictionem ex privilegio, iique erant in poſſeſſione ante litem, ea fruuntur durante lite; quòd ſi eam vindicent ex præſcriptione, poſſidere debet Epifcopus instantia tempore, quia fundatur in jure communi, & poſſeſſio cumulativa tantùm eſſe præſumitur, donec præſcriptio probata fuerit; poſſeſſio autem cumulativa non nocet juri Epifcopi: undè concludit, hoc in caſu, Epifcopum jus habere viſtandi loca præſentia exempta, donec Jurisdictionis ſufficienter probata fuerit.

Ob-